

Viss kritik mot en läkare vid Region Jämtland Härjedalen för hanteringen av en patients begäran om att få spela in ett samtal med läkaren

Beslutet i korthet: En patient klagade på att en läkare hade förbjudit honom att genom en ljudinspelning dokumentera ett samtal med läkaren.

Enligt JO bör det oftast kunna förutsättas att en enskild har godtagbara skäl för att få dokumentera ett samtal med en läkare, t.ex. att i efterhand gå igenom läkarens råd eller att låta en anhörig ta del av samtalet. Utgångspunkten bör alltså vara att det ska vara tillåtet för en patient att göra en ljudinspelning av ett samtal med en läkare när patienten själv deltar i samtalet. Det finns naturligtvis situationer när det är motiverat att förbjuda en enskild att spela in ett samtal, t.ex. om sekretesskänsliga uppgifter som avser någon annan person ska diskuteras vid samtalet eller om det finns anledning att misstänka att inspelningen är tänkt att användas på ett, som JO tidigare uttryckt det, provokativt eller för tjänstemannen förlöjligande sätt. Det måste dock alltid göras en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet innan ett förbud mot inspelning meddelas.

Läkaren kan i det här fallet inte undgå viss kritik för sin hantering av patientens begäran om att få spela in samtalet.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA på läkaren BB vid Jämtlands läns landsting (numera Region Jämtland Härjedalen), Zätagrånds hälsocentral. Han uppgav bl.a. att läkaren hade förbjudit honom att genom en ljudinspelning dokumentera ett samtal med läkaren.

Utredning

JO begärde att landstingsstyrelsen (numera regionstyrelsen) skulle yttra sig över det som AA hade uppgett om att en läkare hade nekat honom att spela in ett samtal.

I sitt remissvar uppgav regionstyrelsen bl.a. följande:

Den aktuella händelsen inträffade på ett undersökningsrum på en hälsocentral i Östersund. Läkaren medger att han vägrade delta i ett samtal som spelades in med hänsyn till sin personliga integritet.

Jämtlands läns landsting, numera Region Jämtland Härjedalen, har antagit regler för spridning av information samt fotografering och inspelning i landstingets lokaler. Av reglerna framgår följande under avsnitt 3:

"LJUDUPPTAGNING

Att patienter väljer att spela in samtal med vårdpersonal är oftast för att i lugn och ro, efter besöket, kunna lyssna på vilka besked och råd man fick.

- Enligt svensk lag är ljudupptagning alltid tillåten så länge den som spelar in själv också deltar i samtalet.
- Enligt lag ska patientens behov av trygghet stå i centrum. Vården ska vara tillgänglig, respektera patientens självbestämmande och integritet samt främja goda kontakter. Därför finns ingen grund för ett inspelningsförbud.

Vill man spela in ljud är det ändå bra att först informera övriga som medverkar. Om personalen anser att det kommer påverka vårdsituationen negativt, är det lämpligare att kalla in annan personal än att förbjuda inspelningen."

Till undersökningsrum har allmänheten inte tillträde. Endast de som har tid för undersökning får tillträde till rummen. Landstinget har möjlighet att reglera vad som får förekomma i lokalerna och har gjort det genom de ovannämnda reglerna.

Det finns inget allmänt förbud mot inspelning av samtal som man själv deltar i. Man behöver heller inte upplysa de som deltar i samtalet om inspelningen. Det finns å andra sidan heller ingen allmän skyldighet för någon att delta i ett samtal som spelas in.

Regionen har valt att inte ha något inspelningsförbud i sina lokaler. Reglerna bygger på att den som vill spela in ett samtal upplyser om detta så att andra som deltar i samtalet kan ta ställning till om de vill delta i samtalet eller inte. Om det är en anställd i regionen som inte vill delta i ett samtal som spelas in ska en annan personal träda in i stället.

Läkaren har med hänsyn till regionens bestämmelser gett felaktig upplysning till patienten. Läkaren skulle i stället ha avbrutit besöket och kallat in annan personal som kunde tagit över och fortsatt. Felaktigheten är dock inte att bedöma som tjänstefel eftersom förutsättningarna för det brottet inte föreligger.

Självfallet ska patienter behandlas med omtanke och respekt. I det ligger också, som framgår av regionens ovannämnda regler, att som regel delta i samtal som spelas in. Endast om det finns omständigheter som föranleder annat bör man avstå från att delta i sådana samtal

Med hänsyn till den utveckling som skett och sker vad gäller teknisk utrustning för inspelning och möjligheter till spridning av inspelat material finns anledning att fortlöpande överväga konsekvenserna för den personliga integriteten både för var och en och för anställda i offentlig verksamhet.

Regionen kommer att påminna de anställda om regionens regler för inspelning.

AA fick tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Bedömning

Regionens lokaler är inte en plats dit allmänheten har fritt tillträde. Regionen har därför rätt att i en betydande utsträckning ställa upp de tillträdes- och ordningsregler som ska gälla för lokalerna (se JO 2011/12 s. 594, dnr 3909-2010 med de hänvisningar som görs där).

Det finns inte någon bestämmelse som ger en enskild rätt att spela in ett samtal som han eller hon har med en läkare. Å andra sidan finns det inte heller någon rättslig grund för att förbjuda en inspelning av sådana samtal. JO har i ett beslut som avsåg ett samtal med en tjänsteman vid en socialförvaltning ansett att utgångspunkten bör vara att ljudinspelningar av sådana samtal ska tillåtas. När det däremot gäller bildupptagningar har utgångspunkten ansetts vara den omvända, dvs. en tjänsteman har alltid möjlighet att motsätta sig att bli filmad under ett samtal (JO 2008/09 s. 320, dnr 1418-2007).

Jag instämmer i de uttalandena och anser att samma resonemang kan föras när det gäller samtal som en patient har med en läkare. Det bör oftast kunna förutsättas att en enskild har godtagbara skäl för att få dokumentera ett sådant samtal, t.ex. att i efterhand gå igenom läkarens råd eller att låta en anhörig ta del av samtalet. Enligt min mening bör utgångspunkten alltså vara att det ska vara tillåtet för en patient att göra en ljudinspelning av ett samtal med en läkare när patienten själv deltar i samtalet.

I vissa situationer kan det naturligtvis vara motiverat att förbjuda en enskild att spela in ett samtal. Det gäller t.ex. om sekretesskänsliga uppgifter som avser någon annan person ska diskuteras vid samtalet. En tjänsteman bör också kunna motsätta sig en ljudinspelning om det finns anledning att misstänka att inspelningen är tänkt att användas på ett, som JO uttryckte det i det ovan nämnda beslutet, provokativt eller för tjänstemannen förlöjligande sätt. Det måste dock alltid göras en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet innan ett förbud mot inspelning meddelas.

Regionen har antagit regler för bl.a. ljudinspelning i regionens lokaler och vid samtal med vårdpersonal. Den information som läkaren lämnade till AA om att det fanns ett förbud mot att spela in samtal överensstämde inte med regionens regler. Läkaren har därför, som regionen medgett, agerat felaktigt. Vidare borde läkaren enligt min mening inte ha förbjudit ljudinspelningen utan att först ha gjort en bedömning av omständigheterna i det aktuella fallet. Sammantaget kan läkaren inte undgå viss kritik för sin hantering av AA:s begäran.

Jag förutsätter att regionen dels, som angetts i remissvaret, har påmint de anställda om regionens regler för inspelning, dels beaktar de uttalanden som jag har gjort i detta beslut.

Det som AA har uppgett i övrigt ger inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.